

विश्वगरे । अमरे इन्द्रसुरिसेति पाठान्तरे ४० । तत्रैव
इन्द्रसुरा स्त्री इन्द्रस्यात्मनः सुखे प्रिया । (रासाङ्गसखा) इन्द्र-
वारुणाम् राजनि । “वार्त्ताकुशिलीन्द्रसुरापटोलेत्यादि”
सुशु० । “गुडचीन्द्रसुरा कृष्णा कुशसर्पपनागरैः । तैलमेभिः
शनैः पक्वं सुरास्नादिरसाम् तम्” सुशु० ।

इन्द्रस्तु त्वं ग० इन्द्रदेवताकं स्तुतम् । अग्रे दानार्गते स्तुत-
भेदे तच्च “इन्द्रं विश्वा अवीरधनु” इत्यादि एकादशशब्दम् ।
अ० १ म० ११ स्तुतम् एतच्च तत्तत्कर्माणि इन्द्रस्तुत्यर्थं प-
ठनीयं तथा द्वारपात्रेण तृणादानादौ मण्डपस्य पूर्वादिशि
पात्रञ्च “अस्त्रोक्तं पावमानञ्च सोमस्तुतं सुमङ्गलम् । शान्त्य-
ध्यायञ्चेन्द्रस्तुतं रक्षोघ्नं चेति बह्वृचौ । पूर्वं द्वारं समा-
श्रित्य पठेतामिति नियमः” विधानपारि० पु० ; तच्च स्तुतं
तृणादानादिपद्धतौ ६२ ऋक्छाभिः प्रदर्शितम् ।

इन्द्रसेन ५० इन्द्रस्य सेना इव सेना यस्य । १ ऋगभेदे स च परि-
क्षितः पुत्रभेदः “परिक्षितोऽभवत् पुत्राः सर्वे धर्मार्थकोविदाः
कक्षसेनोपसेनौ च चित्तसेनश्च वीर्यवान् । इन्द्रसेनः
सुषेणश्च भोमसेनश्च नामतः” भा० आ० ८४ अ० अथञ्च
प्रसिद्धात् परिक्षितः प्राचीनः कुरुवंशस्य इन्द्राभयन्द्रे
विवृतिः । युधिष्ठिरस्य २ ऋगभेदे । “इन्द्रसेनादयश्चैव ऋत्याः
परि चतुर्ह्यश । रथैरनुययुः शोः स्त्रिय आदाय सर्वशः”
भा० व० १ अ० “इन्द्रसेनो विशोकश्च पुरुषार्जुनसारथिः ।
अघ्राद्याहरणे युक्ताः सन्तु मत्प्रियकारिणः” भा० स० ११ अ० ।
इन्द्रसेना स्त्री इत० । इन्द्रस्य १ सेनावाम् । २ वज्रसमातरि
भौहृत्यस्य ज्येष्ठ पुत्रपत्न्याम् । “भौहृत्यस्य सुतो ज्येष्ठो
ब्रह्मर्षिः सुमहायगाः । इन्द्रसेना यतो गमं वभ्राह्म्यं प्रत्य-
पद्यत” हरि० १२ अ० “नारायणीवेन्द्रसेना बभूव वश्या
निजं सुहृत्सजाजर्मीत” भा० व० ११ ३ अ० ।

इन्द्रसेनानी ५० इन्द्रसेनां नयति नी-किप् ईत० । शक्रस्य
सेनापतौ कार्तिकेये तत्कथा । कार्तिकेयेन पराजितेनेन्द्रेण
कार्तिकाय इन्द्रत्वपदं दातुमीहमानेन सह तस्य उक्तिप्रत्युक्ति
वर्णनेन तेन तत्सेनापत्यममङ्गीकृतमेतत् भा० व० २८ अ०
वर्णितं यथा “शक्र उवाच भवसेन्द्रो महाबाहो ! सर्वेषां
नः सुखावङ्गः । अभिषिच्यस्व चैवाद्य प्राप्नुयस्वोऽसि सत्तम ।
आधि त्वमेव त्रैलोक्यपट्यपोविजये रतः । अहन्ते किङ्करः
शक्रो न ममेन्द्रत्वमीक्षितम् । बलं तवाङ्गुतं वीर ! त्वं देश-
नामरीन् जहि । अवचास्यानि मां लोका धीर्येण तव
विश्रिताः । इन्द्रत्वं तु स्थितं वीरे ! बलहीनं पराजितम् ।
आवधोष मिथोभेदं प्रपयिष्यन्त्यतन्द्रिताः । भेदिते च त्वयि

विभो ! लोकोद्भवस्यैष्यति । द्विधाभूतेषु लोकेषु निश्चितेषु
वयोक्षदा । विग्रहः संप्रवर्त्तते भूतभेदान्महावच ! ।
तत्र त्वं मां रणे तात ! यथाश्रद्धां विजेष्यसि । तस्मादिन्द्रो
भवानेव भविता मा विचारय । स्कन्द उवाच । त्वमेव
राजा भद्रान्ते त्रैलोक्यस्य ममैव च । करोमि किञ्च ते
शक्र । शासनं तद्ब्रवीहि मे । इन्द्र उवाच । अहमिन्द्रो
भविष्यामि तव वाक्यान्महावच ! । यदि सत्यमिदं वाक्यं
निश्चयाद्भाषितं त्वया । यदि वा शासनं स्कन्द ! कर्तुमि-
च्छसि मे ग्रहणु । अभिषिच्यस्व देवानां सेनापत्ये महाबल !
स्कन्द उवाच । दानवानां विनाशाय तेनापत्ये ऽभिषिच्य
माम्” । भा० व० २२ अ० शक्रसेनापतिशक्रसेनाधि-
पादयोऽप्यत्र । “शक्रसेनापतिः स्कन्दः” पु०

इन्द्रस्तु ५० इन्द्रः स्तूयते इत । इन्द्रस्तुत्यधिकरणे उक्त्य
यत्र द्वितीयाह “इन्द्रस्तुदुक्त्यो द्वितीयमहर्भवति ।
इन्द्रो वै सर्वदेवाः सर्वेषां देवानामाग्र्यो तस्यैन्द्रायहा
भवन्त्यौन्द्रः पुरोरुवः सर्वमैन्द्रमसदिति” शत० १२, ७,
१, ४, अथमुक्त्यसाध्यः तदुपक्रमएव कात्या० २१, १, ४ ।
“तत्र उक्त्या अग्निष्टुत् इन्द्रस्तुत् स्तूयत् स्तुत्” इत्यभिधानात् ।
इन्द्रस्तोम ५० अतिरात्राह्ने यागभेदे स च कात्या० २४
४, ६ । अतिरात्रोपक्रमेण “इन्द्रस्तोमो विश्वजितः”
विश्वजितः स्थाने इन्द्रस्तोमः कार्यः कर्क० ।
पूर्वोक्तमुपक्रम्य तत्प्रकारादि तत्र दर्शितम् । अथञ्चरात्रा
कार्यः “इन्द्रस्तोमो राजयज्ञः” “सहस्रं दक्षिणा” कात्या०
२२, ११, १५, १६, स च उक्त्यसाध्यः “उक्त्यः” कात्या०
१२, ११, १० उक्तेः ।

इन्द्रस्तो स्त्री इन्द्रः स्तूयतेऽनया ह्ये-किप् ईत० । शक्राह्वान
साधने ऋगभेदे । कर्त्तरि किप् । २ तदाह्वानकर्त्तृस्त्रिभेदे च ।
ततो गर्गा० अपत्ये यञ् । ऐन्द्रहव्यस्तदपत्ये पुंस्त्री ।

इन्द्रा स्त्री इदि-रन् । १ फणिजम्भकश्चे (काशजगीर)
नेदिनिः (रासाङ्गसखा) २ इन्द्रवारुणाम् । राजनि०
३ यस्याम् शङ्कर० ।

इन्द्राग्नि ५० द्वि० व० । इन्द्राग्निश्च देवताह० । शक्राग्निो-
न्निवितयोर्देवयोः । “इन्द्राग्नी यत्र हूयेते” म० त०
सृतिः “पुरोहितकामस्येन्द्राग्नीः स्तोमः” कात्या० २२,
११, २०, २१ उक्तेः । तत्र स्तोमे पुरोहितस्य रात्रौ वा
सह वाऽधिकारः तत्र ब्राह्मणस्य दक्षिणा चतुर्विंशतर्गावः
रात्रः अष्टवत्वारिंशद्गावः कर्क० तौ देवते अस्य अण् ।
ऐन्द्राग्ने तद्देवताके हविषि शक्ते च । इन्द्रस्य पर्जन्य-